

A MURSAI CSATA ÓKERESZTÉNY VONATKOZÁSAI

I.

A Római Birodalomban az Kr.u. 4. század első évtizedeire, Diocletianus és Nagy Constantinus uralma viszonylagos stabilitást eredményezett. A közigazgatási, katonai, pénzügyi reformok, a dominatus uralmi rendje belső biztonságot ígért, Constantinus külpolitikája pedig részben elhárította a külső veszélyeket. A germán fronton csak kisebb összecsapások zavarták a birodalmat, a Pannóniát sújtó szarmata válság is viszonylag gyorsan leendeződött (Kr.u. 334). Constantinus halálakor csupán a perzsa fronton fenyegetett veszély.

A Constantinus fiak közötti viszály II. Constantinus halálával, és Constans (Ny-on) valamint II. Constantius (K-en) kettős uralmával zárult. A birodalom belső nyugalma csak látszólagos, és a gazdasági nehézségek jeleiként É-Afrikában, és a Ny-i provinciákban az elégedetlenség megmozdulások, lázadások formájában jutott a felszínre. Ellencsászár lépett fel a Duna vidéki Vetrano¹ és a galliai Magnentius Flavius Magnus személyében. Constans menekülés közben vesztí életét, Magnentius pedig, aki egyébként a katonai elitlakulatok, a Jovianii et Herculianii, parancsnoka volt, követeket cserél II. Constantiussal, célja azonban valószínűleg az ellenfél szándékainak kiderítése (Kr.u. 350). Vetrano további sorsáról annyit tudunk, hogy a K-ről hazatérő II. Constantius elé járul, Serdicában köszönti a császárt, és december 25-én ünnepélyesen lemond a bíorról.² Eközben Magnentius Galliában gyűjt sereget, s Aquileiában rendez be a főhadiszállását, II. Constantius pedig Itália és Noricum határán állomásozik.

Az Atransnál elszevedett vereség után a tavasz és a koranyár II. Constantius fokozatos visszavonulásával telik el.³ Az Emona, Poetovio, Mursa útvonalon Sirmiumig hátrál. Magnentius a Száva völgyében tör előre, elfoglalja Sisciát, és Sirmium ostromát is megkísérli úgy, hogy a városkaput felgyújtja. A császár ekkor már Cibalaiban tartózkodik, s végül 351 szeptemberében Mursától D-re találkozik a két hadsereg.

Az erőviszonyok egyenlőtlenek voltak, hiszen a császár forrásaink szerint 80 ezer katonával vonult fel, míg az ellenfél csupán kb. 36 ezer fővel.⁴ Még a csata megkezdése előtt állt át a császár oldalára a frank Silvanus, Magnentius lovasságának vezetője, akinek magas katonai

¹ Vetraniót egyébként Mursában kiáltják ki császárrá, valószínűleg Constantia, Nagy Konstantin egyik lánya támogatásával, aki a dinasztia megmentését kívánta így elérni (MÓCSY ANDRÁS: Pannónia a késői császárkorban. Budapest 1975. 116. későbbiekben: MÓCSY 1975.).

² MÓCSY 1975. 116.

³ MICHAEL GRANT: Róma császárai. Budapest 1989. 221-222.

⁴ OTTO SEECK: Geschichte und Untergang der antiken Welt. Berlin 1911. IV. 113. (későbbiekben: Seeck 1911.) Ő egyébként az adat forrásaként Zonarast jelöli meg.

posztal jutalmazta árulását Constantius.⁵ Magnentius Mursa ostromához kezd, és cselként beveti azt is, hogy a város közelében lévő amfiteátrumban négy germán auxiliát helyez el, hogy az ellenség hátába kerüljenek.⁶ A csel azonban kitudódik, és a túlélő legyőzi ezt a seregrészt.

351. szeptember 28-án kerül sor a végső összecsapásra. A két hadsereg késő délutánig farkasszemet néz egymással, s végül egészen éjszakáig húzódik el a harc. Igazán az döntötte el a küzdelem kimenetelét, hogy Magnentius seregének bekerített gyalogos jobbszárnya megfut Constantius lovassága elől. A harc a Dráva irányába tolódott el, a szétzúllott hadrend egy része a folyóba fulladt. Ugyancsak nagy pusztítást végeztek az ijászok, akiket a császár keleti mintára vet be, Marcellinus, Magnentius legfőbb támogatója is elesett, még holttestét sem találták meg.⁷ Constantius nem vesz részt a csatában, a csata kimenetelét egy félreeső helyen, a városon kívül egy ókeresztény kápolnában várja be.⁸ A győzelem hírére Valens, Mursa püspöke viszi meg számára.

Az emberveszteség mindkét oldalon rendkívül jelentős. A császári sereg részéről 30 ezer, Magnentiuséról 24 ezer fő. A mursai ütközetet az évszázad legvéresebb csatájaként tartja számon a kutatás, s hozzátehetjük kétes értékű győzelem volt ez Constantius számára.

Magnentius Aquileiába, majd Itáliába vonul vissza, később Galliába megy, s Lugdunumban 353 augusztusában önkézzel vet véget életének.⁹

Constantius Sirmiumban tölti a telet, de barbár betöréstől nem kell tartania, így 352 májusában elhagyja a provinciát.¹⁰

II.

A Római Birodalomban 313 után véget értek a keresztényüldözések, s megnyílt a lehetősége a vallás szabad gyakorlásának. Mint a legtöbb provinciában, Pannóniában is, a kereszténység adatokkal bizonyíthatóan, már korábban megjelent.¹¹

Keresztény közösség, keresztény lakosság létrejöttét két nagy forráscsoport nyújt adatot. Egyrészt az írott közlések,¹² ahová Pannónia esetében a püspökökről szóló feljegyzések¹³ (zsina-

⁵ WOLFGANG SEYFARTH: *Römische Geschichte Kaiserzeit*. Berlin 1974. II. 388. (későbbiekben: Seyfarth 1974.)
Silvanus kitüntetése a gyalogság parancsnokságát jelentette. Uő: *Die Römer am Rhein und Donau*. Berlin 1975. 106.

⁶ SEECK 1911. 112.

⁷ SEECK 1911. 112-113.

⁸ SULPICIUS SEVERUS: *Chronikon* II. 35. 5.

⁹ SEYFAHRT 1974. 388.

¹⁰ Mócsy András azzal magyarázza a barbár betörés elmaradását a birodalom e nehéz helyzetében, hogy ebben az időben már inkább a barbarikum, mintsem a birodalom belső viszonyai határozták meg a támadások idejét. MÓCSY 1975. 116.

¹¹ A legfontosabb irodalom: NAGY TIBOR: *A pannóniai kereszténység története a római erődrendszer összeomlásáig*. *Dissertationes Pannicae* II. 12. Budapest 1939. NAGY LAJOS: *Pannónia Sacra*. Emlékkönyv Szent István király halálának 1000. évfordulójára I. Budapest 1938. 31. További bőseges, és friss irodalommal Pannónia Régészeti kézikönyve. Szerk.: MÓCSY ANDRÁS-FITZ JENŐ-BARKÓCZI LÁSZLÓ. Budapest 1990.

¹² A kortárs történetírás vagy egyáltalán a későrómai történetírás adatai csaknem teljesen hiányoznak.

¹³ A kulcsszerepet játszó sirmiumi püspöklista a 4. századra hiánytalan.

tokról szóló közlések),¹⁴ mártírok, vértanúk említése, sírfeliratok¹⁵ tartoznak, másrészt a régészeti leletek. Kisleletek (ládikaveretek, mécsesek, lámpafüggesztők), sírépítmények és bazilikák.¹⁶

Ezen forráscsoportok alapján a pannóniai kereszténységre vonatkozóan a következő képet rajzolhatjuk meg, a tanulmány terjedelme miatt természetesen csak a legfontosabbakra kitérve.

A Dráva-Száva közti terület városias jellegű településeit nemcsak időben hamarabb érik keresztény hatások, hanem nagyobb létszámú közösségekkel is számolhatunk, sírfelirataik pedig arról tanúskodnak, hogy a kereszténység mélyebb hatást is gyakorolt itt.¹⁷ A síremlékek építészeti megoldásai és a sírfeliratok névanyaga alapján főleg É-itáliai és csak kis részben K-i eredetű hívőkkel találkozhatunk. A püspökségek Siscia, Sirmium, Iovia, Cibalae és Mursa. A provincia Drávától É-ra eső felében három nagyobb centrumban mutathatók ki keresztény közösségek. DK-Pannóniában Sopianae környékén, Savariában és Aquincumban. A provincia É-i, ÉK-i centrumaiban a feliratállítók között nagyszámú K-i elem a még mindig meglévő K-i kapcsolatok bizonyítékai. ÉK-en az egész birodalom területén meghonosodott sírépítmény típusok terjedtek el, amelyek észak-itáliai és dalmáciai eredetűek.¹⁸ DK-Pannónia azonban minden bizonnyal más irányból kapta a keresztény építészeti hatásokat.¹⁹ A föld alatti sírkamrából és felette álló kápolnából álló, úgynevezett kétszintes sírépítmények párhuzamait a Balkánon találjuk meg. Innen éri tehát erős, koncentrált hatás a DK-pannóniai központokat. A viszonylag nagy sírszámú temetők ezen a területen is jelentős létszámú keresztény lakosságra utalnak.

Keresztény közösség működését még ott is feltételezhetjük, ahol vagy csak régészeti leletek állnak rendelkezésünkre (mint Aquincum, Savaria, Sopianae esetében), vagy ezt püspökségekről szóló adatok is megerősítik (Siscia, Iovia, Cibalae).²⁰

A mursai kereszténységről igen gyér a rendelkezésünkre álló adat, de főként a régészeti emlékekből van igen kevés. Míg a város püspökeit többször is említik, Valens kifejezetten nagy hírnévre tett szert, addig ókeresztény temetőjére csupán egyetlen sírfelirat utal.²¹

Valens Sigidunum püspökével, Ursaciussal az arianizmus legjelentősebb képviselője volt a birodalom Ny-i felében. Az arianizmus elterjedéséhez és megerősödéséhez Arius illiricum

¹⁴ Különösen a sirmiumi zsinatok alapján rendelkezünk adatokkal (351, 357, 358), de a niceai és a 378-as Riminiben megtartott tanácskozás is szolgáltat adalékokat.

¹⁵ A feliratok gyűjteménye: Die Römischen Inschriften Ungarns 1-5. Budapest 1972, 1976, 1981, 1984, 1991. ANNA ET JARO SASEL: Inscriptiones Latinae quae in Jugoslavia inter annos MCMi et MCMXL repertae et editae sunt. Situla 5. Ljubjana 1963.

¹⁶ Ez utóbbi forráscsoport körül a mai napig igen sok a bizonytalanság. Míg Noricumban az apszis nélküli teremtemplomok belső építészeti elemeivel (oltár, oltárkorklát, exedra) igazolják az adott épület keresztény voltát, Pannónia esetében ezeket nem, vagy csak igen ritkán lehetett megfigyelni. Provinciánkban inkább a hossznegyszögű, egyapszisos építményeket tartják bazilikának. Ezek egy részénél azonban erős kétségek merültek fel keresztény használatukat illetően (Sirmium, Carnuntum, Vindobona, Aquincum, Fenékpusztza, Gorsium).

¹⁷ Erről tanúskodnak azok a keresztény jelképek, amelyek előfordulása sokkal gyakoribb ezen a területen (alfa, omega, Krisztus-monogram).

¹⁸ A kereszténységre vonatkozó régészeti leleteket összességében még nem vizsgálták kutatóink, csupán egy-egy tárgytípus feldolgozása történt meg.

¹⁹ Innen csupán egyetlen feliratos emlék került elő, s így a névanyag elemzésére természetesen nem lehet vállalkozni.

²⁰ GÁSPÁR DOROTTYA: Gondolatok a pannóniai ókereszténységről. Magyar Egyháztörténeti Vázlatok 1993. 1-2 3-12.

²¹ Corpus Inscriptionum Latinarum III. 4004. Berlin 1863–1954. Egy másik felirat ókeresztény voltát a kutatás kétségbe vonta.

száműzetése is igen nagy mértékben hozzájárult. Az erősen vallásos, és meggyőződésesen keresztény²² II. Constantius ariánusbarát egyházpolitikát folytatott, s uralkodása alatt még az igen fontos sirmiumi püspöki széket is ariánus egyházi vezető töltötte be. Az irányzat erősségét mutatja, hogy Valens még a kulcsfontosságú aquileiai vezetői posztra is igényt tartott, kísérlete azonban kudarcba fulladt (Kr.u. 341). Constantius halála után, nem lévén császári támogatója továbbra az illír arianizmusnak, fokozatosan az ortodoxia kerül előtérbe, olyannyira, hogy a 378-as sirmiumi zsinaton összesereglett püspökök egyhangúan elítélik az irányzatot és követőit.²³

III.

Mursa municipium topográfiai kutatása már a 18. század végén megkezdődött. Elsősorban azon régi térképek alapján, amelyet Marsigli készített.²⁴ A kísérletek arra irányultak, hogy az akkori város és a római lakóterület egymáshoz való viszonyát próbálják megállapítani, a város legfontosabb épületeit tudják azonosítani. Hasonlóan a többi pannóniai városhoz a későbbi település ráépült a római coloniára, ez nagymértékben nehezíti a kutatásokat.

Katančić a 18. sz. végén még látta a várostól É-ra vivő utat, s ezt a mérföldköleletek ma is megerősítik. Feltárásai nyomán a város két jelentős épülete került a felszínre. Josephus Koller a városfalak vizsgálatában ért el eredményeket, több helyütt kettős falazatra bukkant, s ezeket különböző építési periódushoz kötötte. Franjetić 1910-ben a teljes városfal felderítésére tett kísérletet, s 516 ezer négyzetméterben határozta meg a település kiterjedését. A 19. századi nagy építkezésekkor azonban a kő és téglá építőanyagot a városbeliek széthordták, s a további kutatásokat is igen megnehezítették.

Az 1950-es években a D-i területet kutatják, s a feltárások 1966-ban, 1968-ban is folytatódnak. A hetvenes évek elejétől kezdve folyamatosá váló ásátások főleg lakóépületeket, a várost körülölelő temetkezéseket tártak fel, és szép számmal feliratos anyagot is.

Nem került elő azonban sem a forrásunkban említett amphiteatrum, sem az ókeresztény sírkápolna. Történt ugyan kísérlet a helyük meghatározására. Franjetić a várostól DK-re egy kisebb dombra lokalizálja a föld-fa amphiteatrumot. Ennek közelében, még a 18. század végén egy négyszögletes építményt ír le Katančić, amelyet azonosít a kápolnával.

Állításainak hitelt az ad, hogy a várostól K-re elhelyezkedő katonai castellum, ill. a Mursáról NY-ra vivő út mentén 2. és 3. századi sírokat sikerült feltárni. Mivel a keresztény temetők többnyire elkülönülnek a korábbiaktól, csak a colonia D-i oldalán képzelhető ez el (É-ról a Szávával határos a város). Ugyancsak jellemző, hogy a 4. században a temetők közel húzódnak a városfalakhoz (kitűnő analógia *Ulcisia Castra*).²⁵

²² NAGY T. 1939. 131.

²³ NAGY T. 1939. 95-109, és 127-156.

²⁴ A megfigyeléseket Katančić végezte, aki az É-ra vivő római utat, a városfalak vonalát, és a várostól D-re egy négyszögletes kisméretű épületet is feljegyzett, amiben a későbbi kutatás az ókeresztény basilikát vélte felfedezni. DANICA PINTEROVIĆ: Prilog topografiji Murse. Osječki Zbornik Osijek 1956. 92-94. (Későbbiekben: PINTEROVIĆ 1956.)

²⁵ Nem kívántam itt részletesen foglalkozni a város történetével, csupán a leglényegesebb adatközlésre szorítkoztam. A régészeti kutatásokhoz a legfontosabb irodalom: DANICA PINTEROVIĆ: Mursa i njeno Podruce u anticko doba. Osijek 1978. Az Arheoloski Pregled 1968, 1970, 1971, 1973 és 1974-es számaiban folyamatosan közlik az ásátási jelentéseket.

IV.

A mursai csata forrásait Otto Seeck közli a legrészletesebben.²⁶ A vizsgálandó kérdésről, a mursai ókeresztény temetőképolnáról azonban csupán egyetlen forrás emlékezik meg. Sulpicius Severus *Cronicorum libri II. XXXVIII. caput.*²⁷

A szerző 363 után Aquitániában született, és 420 körül halt meg Galliában.²⁸ Szónokként tevékenykedik, és barátjával Nolai Pállal, valamint a példaképének tekintett Toursi Mártonnal folytat levelezést.

Pál egyik válaszleveléből (V.5.) tehetünk szert néhány Sulpiciussal kapcsolatos életrajzi adatra. Miszerint consuli családból származott a felesége, s hogy Pálnál valamivel fiatalabb, és érényekben igen bővelkedik.²⁹

373 előtt írta meg Szent Mártonról szóló művét, amelynek második fejezetében történeti és filozófiai kitérőt tesz, s nagyfokú műveltségéről ad tanúbizonyságot. Céljául tűzte ki az összes szent életének feldolgozását.

Dialógusainak három könyvét ismerjük, a kutatás a klasszikus hagyományok, főképp Ciceró hatását véli benne felfedezni.

Időben a következő műve a 403-ban befejezett két könyvből álló keresztény szellemben megírt krónika. A mű a világ teremtésétől fogva tárgyalja az eseményeket, egészen a szerző koráig.³⁰ Nagy súllyal szerepel benne a bibliai alapvetésre épülő zsidó történelem, a keresztény-üldözések és az Arius tanaiból elinduló hitvita.³¹

Severust korrektt forráshasználat jellemzi,³² értesüléseinek megbízhatóságát a kutatás egyértelműen elfogadja.³³ Pannóniára vonatkozó adataiban pedig semmilyen okot nem lát a

²⁶ A kortársnak számító Julianus, aki később Apostata melléknévvel császár lett, I. és II. beszédében több helyen is szól a csatáról. Részletes forrásunk ezen kívül Zosimos, említ Ammianus Marcellinus, Zonaras, Aurelius Victor. SEECK 1911. 113-115.

²⁷ Sulpicii Severi opera omnia in duos tomos distributa Lipsiae 1709. 259-261. Theodorus, Stephanus, Antiochenus, Acatus a Caefarea, Menophanes Epheso, Gregorius Laodiceia, Narcissus a Neapoli. Hi ita palatium occupaverant, ut nihil sine eorum nutu ageret Imperator: obnoxius quidem omnibus, sed praecipue Valenti deditus. Nam eo tempore quod apud Morsam contra Magnenitium armis certatum Constantius descendere in conspectum pugnae non ausus, in basilika martyrum extra oppidum sita, Valente tum eius loci episcopo in soliatium adsumto diversatus est. Ceterum Valens callida per suos disposuerat, ut quis proelii fuisset eventus primus cognosceret. Vel gratiam regis captans, si bonum nuntium detulisset vel vitae consulens, ante capturus fugiendi spatium, si quid contra accidisset. Itaque paucis, quicirca regem erant metu trepidis, Imperatore anxio, primus nuntiat hostes fugere. Cum ille indicem ipsum intromitti posceret, Valens, ut reverentiam sui adderet, angelum sibi fuisse nuntium respondit. Facilis ad credendum Imperator palam postea dicere est solitus, se Valentis meritis non virtute exercitus vicisse.

²⁸ Real Encyclopädie der classischen Altertumwissenschaft IV. A. 1. Stuttgart 1931. 869-871.

²⁹ Tu frater dilectissime, ad dominum miraculomaiore conversus es, quia aetate florentior, laudibus abundantior, beatus, qui refugisti de consilio inpiorum, et in via peccatorum persistere noluisti et sedere in cathedra pestilentiae dedignatus es, ut humilitate praecelsa pedibus crucifici accubares.

³⁰ A krónika datálását maga adja meg: „omne enim tempus in Stiliconem consulem sunt anni CCCLXXII.”

³¹ A krónika előszavában a következőket írja: „Res a mundi exordio sacris litteris editas breviter constringere, et cum distinctione temporum, usque ad nostram memoriam carptim dicere agressus sum, multis id a me et studiose efflagitantibus, qui divina compendiosa lectione cognoscere properabant, quorum ego voluntatem secutus, non peperi labori meo, quin ea, quae permultis voluminibus perscripta continebantur, duabus libellis concluderem ita brevitati studens, ut paene nihil gestis subdixerim”

³² Krónikájának forrásaiként említik Velleius Paterculust, Tacitust, Josephus Flaviust, kronológiai kérdésekben Eusebiost.

³³ J. ZELLER: *Les origines chretiennes dans les provinces danubiennes de l' Empire Romain.* Paris 1918. 271., VANYÓ LÁSZLÓ: *Az ókeresztény egyház és irodalma.* Budapest 1980. 540.

kétkedésre Nagy Tibor.³⁴ Ezt a vélekedését megerősíti Sulpicius Severusnak a Pannóniához kötődő Szent Mártonnal való kapcsolata.

Szerzőnk a kereszténység védelmezője, az askézis, a tisztas szegénység hirdetője.

A mursai csatával kapcsolatban közölt adatait több szempontból is értelmezhetjük, elemezhetjük.

Kétkedvén az egyébként az ortodoxiához közelálló történetíró objektivitásában, Valens hírhözását és a szintén arianus császár imádságát a kápolnában rosszindulatú ferdítésként is értelmezhetnénk. Ezt egyébként a kissé maliciózus „in conspectum pugnae non ausus,”... „nihil sine nutu ageret Imperator”,... „Imperatore anxio” megjegyzések is megerősítik. A híradás forrásértéke ettől még megmarad számunkra, csak liturgiai szempontból válik érdekessé. A szerző saját korára utalva azt közli, hogy egy városon kívüli helyen a mártírok, vagy a keresztény közösség kiemelkedő személyiségének sírjait nemcsak az évfordulókkor látogatták (mártíromság, halál), hanem ezek szertartások, egyéni imádságok színhelyei is lehettek.³⁵

Ha kevésbé szkeptikusan közelítünk a forráshelyhez, és csak a helyszínt (mártír sírhelyénél történő ima) nem fogadjuk el, akkor viszont ahhoz kapunk adalékot, hogy a császár és a püspök szoros kapcsolatban álltak egymással. A 351-es sirmiumi zsinaton való közös részvételük és fellépésük az arianizmus mellett, csaknem kétségbevohatatlanul támogatja ezt. A helyszín megkérdőjelezéséhez ellenvetéséként a szerző jólétesültségét hozhatjuk újra fel. Itt vetődik fel az a lehetőség, hogy a szerző a martyrium létezését saját korára³⁶ vonatkoztatta, és nem a 351-es eseményekére. Ebben az esetben viszont a Kr.u. 5. század elejére van mursai sírkamráról híradásunk.

Ha Sulpicius Severus minden állítását valósként értékeljük (ami felé magam is leginkább hajlok), amit már az előbbieken említett jó forrásismerete, Pannóniával való közvetett kapcsolata, a tény, hogy az eseményeket csaknem kortársként élte meg, akkor a következőket szegezhetjük le. Mursa városától D-i irányban, a városfalaktól nem túl messze, keresztény temetőkápolna létezhetett, amely létét a topográfiai kutatások is erősítik.³⁷ Akár 351-re már létezőnek, akár későbbinek is tartjuk a sírkápolnát, halottjában a 303-304-es keresztényüldözés egyik áldozatát feltételezhetjük.³⁸ Ennyi idő (szűk ötven év) ugyanis Pannónia más városaiban is elegendő volt egy kiemelkedő keresztény sírja körüli temető,³⁹ ill. kultusz kialakulásához.

Ahhoz, hogy a kérdést minden kétséget kizáróan le lehessen zárni, a források további összehasonlító vizsgálatára és elemzésére lenne szükség. Ugyancsak sokat segítené a helyszínen történő terepfelmérés és hitelesítő ásátás.

³⁴ NAGY T. 1939. 199., 139.

³⁵ A következtetés azért lényeges, mert a régészeti leletanyag éppen Pannónia esetében nem tud a sírkápolnák funkciójáról egyértelműen véleményt mondani.

³⁶ Mursa pusztulását egyes források a 378-as gót betöréssel hozzák kapcsolatba. Ha a kápolna Sulpicius korára is megmaradt, talán nem lehetett olyan elementáris erejű ez a betörés.

³⁷ A városon kívül ez az a hely, ahol a korábbi temetőktől elkülönülten és a városhoz viszonylag közel önálló keresztény temető létesülhetett. Pannóniában a pogány temetőktől való különválás a 4. század közepére esik (Siscia, Sirmium, Ulcisia Castra, Aquincum).

³⁸ PINTEROVIĆ 1978. 218.

³⁹ Ulcisia Castra és Tricciana esetében folyamatosan bővítik a sírűpletet.

Andrea Horváth

DIE SCHLACHT VON MURSA UND IHRE ALTCHRISTLICHEN BEZIEHUNGEN

Im Szeptember des j.351 kam es zur Schlacht bei Mursa zwischen der Heeren von Constantinus des Zweiten, und von dem Gegenkaiser Magnentius. Der Kaiser hat mit 80000 Man, aber sien Gegener hat über nur mit 36000 kämpfer. Den Ausgang der Schlacht entschied die schlaue Taktik von Constantinus, er hat nämlich mit seinem Reitheer die feindliche Infanterie umgekreist.

Der Kaiser hat in der Gefecht nicht Teil genommen, sondern er bleib in einer altchristlichen Kapelle, und betete. Die Nachricht von dem Sieg hat ihm der Bischof Valens von Mursa zugebracht. Dieses Moment findet man in einziger Quelle, nämlich in der Chronik von Sulpicius Severus. Nach den schriftlichen Zeugnissen des Christentums von Pannonia halt die Forschung Mursa als ein Bistum. Bischer ist nur ein einziger archeologischen Fund christlicher Prägung, ein Grabinschrift wurde gefunden. Die archeologischen und topografischen Nachforschungen werden dadurch, das über die altertümliche Siedlung die heutige Stadt Osijek gebaut wurde, noch erschvert. Die von Sulpicius Severus erwähnte christliche Kapelle südlich von der Stadt zu suchen ist, aber nur in dem Falle, wenn gegen die Mitteilung keine Zweifel gestellt werden kann. Gegen die Mitteilung des Sulpicius von der Forschung keine Zweifel gestellt wurde, und seine Mitteilungen enthalten für uns wichtige Hinwiese.